

AUGUSTUS 2021 • 24^E JAARGANG • NUMMER 278

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema
**Lichaam
&
Geest**

Word positief gezond bij STOOT

Ontdek de kracht in jezelf!

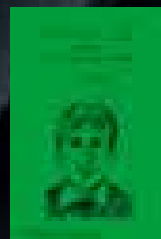
VERDER IN DIT NUMMER

- Aanraken zegt meer dan woorden
- Bouwdepot

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,10
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge





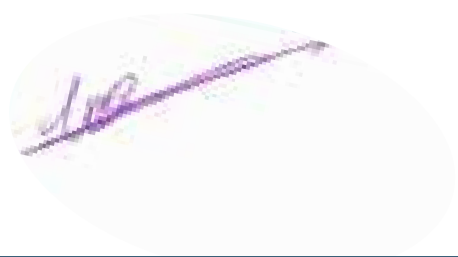
Fotografie Bachir Benchagra

Bezieling

Socrates zei dat “het lichaam de kerker van de ziel is”. En als een persoon sterft, dan ontstijgt de ziel het lichaam. Eindelijk bevrijd. Maar is dit wel zo?

Kijk, mijn lichaam heeft inmiddels aardig wat deuken opgelopen: mijn hart heeft hulp nodig om slechts op 30% te functioneren en een aantal functies worden door mijn 57-jarige strijd met diabetes in rap tempo minder. Maar ondanks dat heb ik de bezieling van een jonge god. Ik wil, ik zal en ik moet. Grenzen opzoeken van wat kan en wat niet. Want volgens mij is niet de ziel het belangrijkste, maar de bezieling. De passie om dingen te doen. Als je de grenzen van je kerker kent, kan je er rekening mee houden. Door deze grenzen te accepteren, kan nog heel veel. De drijfveer moet dan ook zijn om het maximale eruit te halen wat erin zit. Je niet laten beperken, maar denken in mogelijkheden. Hoeveel beter voelt je jezelf als je verdriet hebt en er is iemand die een arm om je heen slaat. Hoe klotten je je ook voelt, als je sport ben je een groot deel van dat gevoel weer kwijt. Lichaam, ziel en geest staan altijd met elkaar in verbinding. Helpen en steunen elkaar of geven de begrenzingen aan. In deze Riepe veel verhalen over de balans en/of onbalans van lichaam, ziel en geest en deze onbalans vormt vaak de basis voor de verhalen die er echt toe doen.

Arnold de Meijer



DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is 90 cent voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

REDACTIE

Marja Hillenga
Cherinda Zwier
Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Robert van Bergen
Bert Loos

Marieke Werkman
Wietske Aupers
Rudy Vane
Robby Bakker
Frits Croes
Maarten Vermeulen

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

VORMGEVING
Emese Bissels

EINDREDACTIE
Sofie Risamena

FOTOGRAFIE

Suzanne Posthumus
Jaap ten Hoove
Frits Blom
Bachir Benchagra

Chico Bolt
Wim Mijlof
Theo Koelmans
Lucas de Wit

VASTE COLUMNISTEN

Gerard Lohuis
Fokko Oldenhuis
Natalja Oosterbaan
Chantal Kuipers
Gerlinde Spaan

Jaap Krol
Wilma Bouma
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Dick Bijmolt

FOTOGRAFIE COVER
Lyda Stinissen

STRIP
Ida Dijkhuis

PUZZEL
Luuk Kobes

ILLUSTRATIES

Paul Kimkes
Robby Bakker

DRUK

Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidiënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers, dichters, tekenaars en fotografen uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus
Jeffrey Visser
Yvonne Ottens

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE

Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL38INGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

ISSN
2405-769X

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

WerkPro

SpinLink

INHOUDSOPGAVE

AANRAKEN ZEGT MEER DAN WOORDEN

Frank Everink is een veelzijdig therapeut. Naast een eigen praktijk voor Haptotherapie werkt hij voor jeugdzorg en in een psychiatrische kliniek.

10

VAN D' AMBACHT NAAR ARBEIDSMARKT

Midden in het hart van Huizum, een wijk in Leeuwarden, is activerings- en dagbestedingsproject d' Ambacht gevestigd in de oude ambachtsschool.



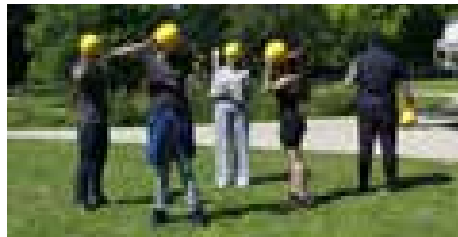
WORD POSITIEF GEZOND BIJ STOOT

STOOT is een zorgaanbieder die zich richt op volwassenen van achttien tot vijfenveertig jaar die ongewild langs de zijlijn staan. Ze helpen deze groep met het vinden van aansluiting bij de samenleving, als dit hen zelf even niet lukt.

20

BOUWDEPOT: EEN PROJECT VANUIT VERTROUWEN

In 2020 is in verschillende steden in Nederland een pilot geweest voor een nieuw project: het Bouwdepot.



Marieke Werkman

6

Gekkenwerk

7

Mea Sententia

8

Werk in uitvoering

9

Kunst op straat

12

Het bijzondere geluk

13

Koken met een missie

17

Recht en krom

18

Jaap Krol

19

Mantelkat

22

Bie pad en weg

23

Kruiswoordcrypto

23

Horoscoop

24

Straatklinkers

25

Businesscluboverzicht

26

Opvanginstellingen

27

Straatkanjer

28



Aanraken zegt meer dan woorden

Frank Everink is een veelzijdig therapeut. Naast een eigen praktijk voor Haptotherapie werkt hij voor jeugdzorg en in een psychiatrische kliniek. In zijn praktijk is hij Haptotherapeut, in de kliniek en bij jeugdzorg geeft hij PMT (psychomotore therapie). De verbinding tussen lichaam en geest staat bij hem centraal.

Het is begonnen vanuit niet weten wat ik wil', begint Frank. 'Maar wel weten waar ik goed in ben, namelijk bewegen en sport. Zo kwam ik op de ALO (Academie voor Lichamelijke Opvoeding). Daar werd ook heel veel aangeraakt, om elkaar hulp te verlenen. Samen sporten is ook aanraken. Maar dat kunstjes leren en topsport vond ik eigenlijk niet zo interessant, maar wel om te zien dat mensen fysiek wel in staat waren bepaalde oefeningen te doen, maar mentaal blokkeerden. Hoe kan dat, hoe verhoudt zich dat tussen lichaam en geest.'

Psychomotore therapie

Tijdens de opleiding PMT leerde ik meer over mezelf, wat nodig is om anderen zichzelf te leren kennen. Je kunt iemand wel zijn verhaal laten vertellen, maar het is belangrijker om ook bij zijn gevoel, zijn emotie te komen. Via oefenvormen schakel je het hoofd even uit, passeer je jezelf en kom je bij de beleving van mensen, bij de essentie. Je kunt wel zeggen, ik heb heel veel geduld, maar uit een oefening blijkt vaak dat het anders ligt. Mensen kennen zichzelf vaak nog niet zo goed. Na de opleiding PMT wist ik, dit is het, hier kan ik iets betekenen. Ik doe het nu al zo'n 26 jaar. Tegelijk merkte ik in de loop der jaren dat PMT toch wel een beetje op afstand bleef en wilde eigenlijk nog echter contact met mensen die dat aandurven en willen. Daarom ben ik Haptotherapie gaan doen. Omdat dat letterlijk meer aangrijpt op het lijf en op het gevoel.'

Haptotherapie

Hoewel in de kliniek de nadruk ligt op PMT combineert Frank dit ook wel met oefeningen uit de Haptotherapie en in zijn praktijk gebruikt hij ook oefeningen uit de PMT. 'De klassieke Haptotherapie houdt in dat je iemand op een bank legt, aanraakt en op zoektocht gaat naar wat er allemaal in het lijf gebeurt, welke patronen kunnen we daarin vinden. Het lijkt vaag, maar als je het hebt ervaren is het eigenlijk heel concreet. Het gaat niet over energie of Reiki, ook niet over vage dingen. Het is heel concreet. Ik zoom in wat er gebeurt tussen jou en mij in het contact, wat voel je nu, hoe kun je dat plaatsen in de context van je leven, waar je tegenaan loopt met andere mensen. Dat wordt meestal direct voelbaar als mensen op de bank gaan liggen en ik ze aanraak. Dan komen die patronen eigenlijk direct terug. Als iemand angstig is in het contact en zich erg terughoudt kan ik hem daar bewust van maken, maar als ik hem aanraak dan voel ik dat ook. Dat vereist natuurlijk heel veel training van mij om te voelen of iemand zich verstopt, of iemand aanwezig durft te zijn. Dan kan ik zonder woorden iemand uitnodigen om te kijken wat er gebeurt als je probeert jezelf kenbaar te maken. Dan kun je proberen of iemand stapje voor stapje, in zijn eigen tempo dat kan proberen te doorbreken. Ik probeer datgene dat ik voel terug te geven aan de cliënt, zodat als hij buiten met iemand contact maakt datzelfde gevoel weer terugvoelt in zijn eigen lijf. Het gaat niet alleen om te openen, maar ook om te sluiten. Je hebt beide nodig. Als je altijd alleen maar open staat, dan raak je overspoeld

door alle mensen, ervaringen en prikkels. Je moet je namelijk ook kunnen sluiten. Zowel teveel openen als teveel afsluiten kan uiteindelijk leiden tot problemen. Je moet een balans zoeken.' Frank vertelt dat hij weleens cliënten binnenkrijgt die weliswaar voor een Haptotherapeut gekozen hebben, maar het nog doodeng vinden om op de bank te gaan liggen en aangeraakt te worden. 'Ik moet dan heel behoedzaam zijn en wachten en via andere oefeningen kijken of het contact zoveel veiligheid kan bieden.'

Cliënten

De hulpvraag van cliënten is heel divers. 'Ik heb topsporters die heel erg in hun hoofd zitten en alles onder controle willen houden, maar daarbij de verbinding verliezen met hun eigen lijf. Ik heb ook mensen die een ouder verloren hebben op hun vijfde jaar en als gevolg daarvan een ondraaglijk gat hebben in zichzelf wat nooit helemaal gevuld raakt. Ze hebben vervormde patronen ontwikkeld in hun relaties die uiteindelijk leiden tot onvrede. Mensen komen bij mij via mond-tot-mondreclame of ze worden door de huisarts doorverwezen naar een Haptotherapeut en vinden mij dan via het internet. Ook zoeken mensen zelf op internet als ze merken dat ze tegen dingen aanlopen en daar iets aan willen doen. Soms zijn mensen al bij een psycholoog geweest, maar heeft dat niet gebracht wat ze wilden. Dan stoppen ze en krijgen na een tijdje een terugval. Ze gaan verder zoeken en komen bij mij. Ik vind het ook belangrijk dat mijn website toegankelijk is, dat het uitstraalt wie ik ben.'

Lichaam en geest zijn wel te onderscheiden maar ze zijn niet te scheiden

Wijze les

Tot slot heeft Frank nog een belangrijke toevoeging: 'Wat ik op de ALO al leerde, lichaam en geest zijn wel te onderscheiden, maar ze zijn niet te scheiden. Als je dat wel probeert, dan breekt je dat op, het lichaam gaat protesteren en daarop reageren. Het lijf wil in balans blijven met die geest.' ♦



MARIEKE WERKMAN

Illustratie **Robby Bakker**

Met het koor van VRIJDAG, het huis van de amateurkunst in Groningen, stonden we uit volle borst naast elkaar te zingen! De enthousiaste zangdocente begeleidde ons hierbij op de piano. Ineens veranderde alles. Je mocht geen handen meer schudden en dicht bij elkaar staan was (en is) al helemaal uit den boze. Afstand houden om elkaar te beschermen tegen dat rottige virus.

Afstand houden heeft zo zijn voordelen. Wat mij betreft mogen de nieuwjaarszoenen op het werk afgeschaft worden. Niet iedere collega of vage bekende wil ik drie zoenen geven. De mensen in mijn intieme kring knuffel en zoen ik met liefde. Daarnaast zit ik graag in de natuur op een bank. Alleen. Om te genieten van de stilte. In het verleden had ik regelmatig meegemaakt dat er een onbekende man pal naast me wilde gaan zitten, dit terwijl er verderop ook een bank stond. Hiervan was ik tijdelijk verlost.

Het was voor mij een lichtpuntje om tijdens deze crisis te blijven zingen. Tijdens de eerste lockdown zongen we met het koor via Zoom. Dit was onwennig. Voornamelijk omdat je het fysieke gedeelte mist wat bij het samen zingen van belang is. De energie die erbij vrijkomt. Na de zomer konden we weer even fysiek met elkaar zingen. Zo stonden we een keer naast een weiland te zingen. De zwaluwen dansten boven onze hoofden ritmisch mee op de muziek.

Daarna was er een zoveelste lockdown en zongen we verder via onze beeldschermen. De energieke zangdocente opperde het idee om een gezamenlijke video-opname te maken. Tijdens de opname van *Winter* van Tori Amos deed ik mee via een audio opname. Ieder koorlid nam zijn eigen gedeelte thuis op, waarna de docente het monteerde tot een heuse videoclip. Hierna namen we *Imagine* van John Lennon op. Ditmaal had ik ermee ingestemd om een filmpje te maken. Het was stressvol, want na iedere opname vond ik dat het beter kon.

Uiteindelijk had ik vele opnames gemaakt. Aan een vriendin vroeg ik om de beste opname te kiezen. Ze keek naar de video's en zei stomverbaasd: 'Ik zie en hoor geen enkel verschil.' Hierna verzond ik de filmpjes. De bestanden kwamen in eerste instantie niet aan. En, van alle koorleden bleek mijn solo als enige een storende ruis te bevatten. Hierna mocht ik de iPhone (ik heb een oude Nokia) van mijn buurvrouw lenen om een nieuwe opname te maken. Ik maakte een paar opnames en stuurde deze gewoonweg op. Vanaf die dag streef ik imperfectie na, want dit maakt het leven een stuk aangenamer.

GEK KEN WERK



Ontwikkelingswerker

Door **Gerard Lohuis** Beeldbewerking **Suzanne Posthumus**

Er gebeuren dingen met Leida die ze niet wil. Dat is de reden waarom ze hulp zoekt. Ze begrijpt niet wat er met haar aan de hand is en waarom haar hoofd steeds zo vol stroomt met gedachten die haar alleen maar stress opleveren. 'Het zijn net kwade geesten die mij besturen al weet ik donders goed dat het mijn eigen gedachten zijn.' Hierdoor komt ze soms haar huis niet uit, want als het eenmaal spookt in haar hoofd is ze zich nauwelijks van bewust wat er om haar heen gebeurt. Ze kan zomaar een auto over het hoofd zien of een stoplicht missen. In het ergste geval kan ze dan zomaar in tranen uitbarsten en hoeft het allemaal niet meer voor haar. Dan zou ze het liefst dood willen omdat ze niet meer weet wat ze met zichzelf aan moet. Dan kan het zomaar gebeuren dat ze niet meer weet hoe ze moet lopen, alsof haar hoofd haar lichaam niet meer weet aan te sturen. Ze heeft nu al diverse keren meegemaakt dat ze in de winkel in paniek raakt omdat haar stem het niet meer doet en mensen haar niet begrijpen. Dan rent ze maar snel naar buiten en laat ze de boodschappen op de band bij de kassa staan. Ze is nu 43 en voorheen lukte het haar om er een baantje op na te houden. Meestal ergens op een kantoor, waar ze het dan enkele jaren vol wist te houden. Ze deed haar werk op een voortreffelijke manier en waar ze ook werkte, iedereen was vol lof over haar werk. Uiteindelijk liep ze vast omdat collega's moeite hadden om met haar om te gaan. Ze zonderde zich in de pauzes af, deed niet mee in de

groepsapp en bij feestelijke gelegenheden wist iedereen bij voorbaat dat Leida dan een excuus had om niet te komen.

Tijdens het intakegesprek vertelt Leida dat ze zich altijd zorgen maakt hoe ze met anderen moet omgaan en begrijpt ze niet goed waarom anderen daar geen last van hebben. 'Als kind speelde ik altijd het liefst alleen en leefde ik in mijn fantasierijke wereld.' Dat is nog steeds het geval, ook al is ze de kinderleeftijd allang voorbij. Wanneer ik met haar spreek, merk ik dat ze voortdurend probeert om sociaal wenselijke antwoorden te geven en krijg ik niet echt contact met haar. Niet dat Leida dat niet wil, maar waarschijnlijk voelt ze mijn emoties niet aan en heeft ze zichzelf aangeleerd, zonder te voelen, hoe ze sociaal met anderen moet omgaan.

Nu ze weet dat ze een vorm van autisme heeft, is het net alsof ze zichzelf steeds beter begint te begrijpen. Puzzelstukjes vallen op hun plek en Leida lijkt nu met een ander identiteitsbewijs door het leven te gaan. Eentje waarvan ze de gebruiksaanwijzing begrijpt en gelegitimeerd op haar eigen wijze in de wereld rond stapt. Het geeft haar rust en ze weet wanneer ze om hulp moet vragen en ben ik door haar bevorderd tot haar 'ontwikkelingswerker'.

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT



Mea sententia

Door Rudy Vane

GRONINGEN FIETSSTAD

Mea Sententia, mijn mening. Mijn vorige twee stukjes waren voornamelijk anekdotisch, maar dit keer wil ik mijn mening ventileren en wel over de fietscultuur in de stad Groningen. Ik kan me daar echt gruwelijk aan ergeren.

Het lijkt alsof er in Groningen helemaal geen verkeersregels bestaan voor fietsers. Ze rijden overal, op de straat, op de stoep en over het gras. En op het fietspad natuurlijk. Maar dan vooral in het midden, alsof ze de enigen zijn. En als je erlangs wil kun je wel bellen of toeteren, dat horen ze toch niet met hun oortjes in. Mobieltje in de hand, handen niet aan het stuur. Omkijken en hand uitsteken als je linksaf slaat? Waarom zouden ze, hup naar links met dat stuur, blij dat ik goede remmen heb. Rechts heeft voorrang, maar weten ze überhaupt wel waar links en rechts is? Voorrangsweg, nooit van gehoord. Nee, u leest het al, rijden door Groningen is geen lolletje. Als ik zelf niet zo goed zou opletten (meestal dan, ik maak ook weleens een fout) had ik al heel wat ongelukken gehad. Er iets van zeggen kun je ook beter niet doen, een grote mond is wat je kunt krijgen. En sta ik netjes stil voor een zebrapad om mensen over te laten steken, word ik links en rechts ingehaald door fietsers die de overstekende mensen bijna van hun sokken rijden. Diezelfde voetgangers zijn zelf ook weleens verbaasd dat er iemand voor ze stopt, ze kijken je aan met een blik van “mag ik echt?”. En een bedankje waarbij ik dan denk, hoezo bedankt, je hebt toch gewoon voorrang.

Zelf rijd ik op een elektrische snorscooter. Hoewel een helm (nog) niet verplicht is draag ik die wel, zeker gezien het rijgedrag van mijn medeweggebruikers. Dat geeft weleens verwarring, omdat bromscooters op de straat moeten en snorscooters op het fietspad. Dan wijzen mensen naar de straat, daar hoor jij! Niet dus. Zelfs de politie vindt het vreemd als je als snorscooteraar een helm draagt. Zo werd ik eens aangehouden toen ik door het Noorderplantsoen reed. Voordat ze iets konden zeggen wees ik al naar achteren, ‘ik heb een blauw plaatje hoor!’ ‘Ja, dat kunnen wij niet zien natuurlijk’, was de opmerking. En waarom ik dan een helm droeg, het klonk wat argwanend. ‘Jullie willen toch zo graag dat mensen aan hun veiligheid denken’ was mijn ietwat ironische antwoord. Daar hadden ze niet van terug.

WERK IN UITVOERING

Joe Average knipt dak- en thuislozen

Door Arnold de Meijer Fotografie Jaap ten Hoove

Zijn zaak, Average Joe’s Barbershop, ligt wat verscholen achter de Korenbeurs. Bij hem geen ultramoderne kappersstoel, maar een ouderwetse leren stoel uit 1920-1930. Onze Joe Average, in het dagelijks leven luisterend naar de naam Melvin Messak (34), knipt de eerste maandag van de maand, thuis- en daklozen. ‘In mijn leven heb ik veel dingen gedaan, hiphop dansleraar, portret- en straatfotograaf en heb daardoor veel affiniteit met mensen van de straat’, vertelt Melvin. ‘Volgens mij is het laten knippen van je haar een basisbehoefte. Veel mensen oordelen vooral op de verschillen, maar kijken niet naar de overeenkomsten. Juist daar ontmoet je elkaar.’ ‘Veel mensen in mijn stoel vertellen dat ze vaak het gevoel hebben dat anderen vinden dat zij er niet toe doen. Hoe erg moet dat maar zijn. Ik kan een bijdrage leveren aan een goed gevoel. Het kost mij alleen maar tijd.’ ‘In mijn optiek doet iedereen ertoe. Je bent niet zomaar dakloos. Dat je op straat leeft wil niet zeggen dat je niet naar de kapper kunt. Loop de eerste van de maand gewoon binnen. Voor hen is er ook een plekje net als voor iedereen. Mijn schaar maakt geen onderscheid in haar, hij knipt gewoon.’



Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Wim Mijlof**

Midden in het hart van Huizum, een wijk in Leeuwarden, is activerings- en dagbestedingsproject d' Ambacht gevestigd in de oude ambachtsschool. 'Met een team van circa tien personen bieden wij aan ongeveer honderdveertig mensen werkervaringsplekken aan die hen helpt stappen te zetten richting de arbeidsmarkt', vertelt Gerard Bloemhof (59), projectleider van d' Ambacht, achter een kop koffie in zijn keurige kantoor.

Van d' Ambacht naar arbeidsmarkt

In hetzelfde pand zijn ook veel andere bedrijven gevestigd. Een aantal kunstenaars hebben er hun atelier. 'Schilders, beeldhouwers, dansers, tattooëerders, tuinontwerpers en ze weten allemaal de weg naar ons te vinden als ze gebruik willen maken van onze kennis en vaardigheden. Er ontstaat zo eigenlijk een broedplaats, een omgeving voor kunst, cultuur, ambachten en wijkzaken.'

Mensen met mogelijkheden

'De meeste van onze deelnemers worden gezien als mensen met problemen. Wij zien ze als mensen met mogelijkheden. Wij gaan uit van wat ze leuk vinden en wat ze kunnen. Wij geven alleen maar een steuntje in de rug en bieden perspectief.'

Zelfbeeld

'Belangrijk is dat mensen meer vertrouwen in zichzelf krijgen, een positiever zelfbeeld opdoen en zichzelf daardoor nuttig voelen en het idee hebben dat ze zinvol bezig zijn. Hoe belangrijk het is, maar om het gevoel te hebben ergens bij te horen en collega's te hebben. Wij zijn dan ook altijd op zoek naar de kracht van mensen. Natuurlijk kijken wij ook naar de problematiek van mensen en verwijzen door naar de instanties die hen kunnen helpen.

Aanbod

'Ons aanbod is heel divers. In het schoolgebouw zit een afdeling stoffeerderij, een restaurant, een fietsenmakerij, een meubelstoffeerderij, een schoonmaakteam, een club belast met het beheer van het gebouw, een afdeling metaalbewerking die in samenwerking met de design-afdeling op dit moment veel eigengemaakte lampen maakt, een productieafdeling waar op dit moment



welkomstzakjes voor vakantieparken worden gevuld en we zijn bezig met het opzetten van een multi-mediabedrijf. Daarnaast overwegen we een maaltijdservice alsook het opzetten van een vervoercentrum voor mensen die anders niet kunnen komen. Ook willen we een wijkrestaurant beginnen om steeds meer te functioneren als wijkcentrum. Op dit moment zijn we bezig met het inrichten van een tentoonstellingsruimte.'

Aandacht

'Het belangrijkste is dat wij mensen kansen geven die zij tot nu toe eigenlijk niet hebben gehad. Wij geven ze de aandacht die ze eigenlijk al veel eerder hadden moeten krijgen. En alles wat je aandacht geeft, groeit. Daar geniet ik het meest van: het zien groeien van mensen. Als ik een bijdrage kan leveren aan een stap die mensen verder kan brengen, ben ik tevreden.' ♦

KUNST OP STRAAT



Kunstenaarsportretten

Door **Eddy Sikma** Fotografie **Frits Blom**

In het oude oosten van de stad Leeuwarden, pakweg tussen Het Vliet en de Emmakade, ligt een aantal straten dat vernoemd is naar Friese kunstenaars. De wijk is rond 1900 aangelegd, dus de kunstenaars bestrijken de periode van de 17e tot de 19e eeuw. Merkwaardig is de aanwezigheid van Rembrandt, terwijl er in Huizum-West (Leeuwarden-Zuid) een compleet vernoemde Schilderswijk is. Saskia van Uylenburg, Rembrandts vrouw, heeft hier een straat. De maestro moest dus maar mee naar de Rembrandtstraat, inclusief drie Rembrandtdwarsstraten.

Simon Schermerhorn heeft een aantal jaren terug een initiatief genomen. “Geef de kunstenaars een gezicht”, letterlijk. In een fraaie technische uitvoering: weerbestendig, buitendeur!, zijn de portretten gefotografeerd en op paneel aangebracht. Deze zijn in de desbetreffende straten geplaatst. Soms op een muur, dan tegen een hek, in ieder geval voor iedereen zichtbaar. Onder andere, Vredeman de Vries (van het beroemde perspectief), Christoffel Bisschop (een 19e-eeuwse portret- en genreschilder), Margaretha de Heer (een van de weinige 17e-eeuwse vrouwelijke kunstenaars) en Wijbrand de Geest.

Diverse straten zullen nog volgen.

De Rembrandt- en Saskiabuurt: De Rembrandtdwarsstraten zijn in Leeuwarden uniek, in zoverre, de woningen hebben allemaal een eigen puntgevel in tegenstelling tot de meeste van dit soort huizen waar alles in één daklijn is gegoten (A. Dijkstra, 1906). De Saskiabuurt, zes dwarsstraten, is ontworpen (1910) door de bekende architect W.C. de Groot die in die tijd in Friesland actief was. De bekende “Hollanderwijk” (1914-1915) ten zuiden van het station, is ook van hem. In 2002 is deze gehele wijk op de rijksmonumentenlijst geplaatst. Tussen de Rembrandt- en Saskiastraat in, bij het plantsoentje, staan de portretten van Saskia van Uylenburg en Rembrandt van Rijn. Bij de Saskiastraat in Leeuwardens oude oosten. Hoeveel Rembrandtstraten in Nederland zouden die hebben? Hier wel.

Het bijzondere GELUK

Lampje in mijn hart

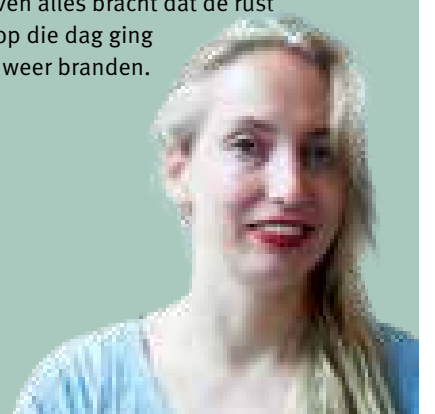
Door **Chantal Kuipers**

Lang had ik een lampje in mijn hart. Het scheen heel fel. Maar op een dag was het alsof iemand het lichtknopje had uitgedaan en het voelde alsof niets meer de moeite waard was. Voor mijn lampje was een grote donkere wolk geschoven en het voelde alsof het altijd zou blijven regenen. Totdat ik een oud-klasgenoot tegenkwam. Het leek of zij de zon had opgegeten, zo straalde ze en aan alles voelde ik dat ik ook ooit zo was geweest.

‘Weet je wat jij moet gaan doen? Je moet gaan sporten.’ Ik dacht aan alle meisjes die tegenwoordig veel sporten. Fitgirls. Ze zijn alles wat ik niet ben en ook niet wil zijn. ‘Het is vooral goed voor je hoofd.’ Ik bekeek haar en besloot dat het vrij makkelijk was om te zeggen dat het goed was voor je geest als je er zoals haar uitzag. Ik knikte wat en besloot dat ik nooit zou gaan sporten. Tenslotte was chips naar je mond brengen ook een soort gewichtheffen. De dagen werden weken. Weken werden maanden, maar waar ik dacht dat het lampje in mijn hart ooit wel weer zou gaan branden

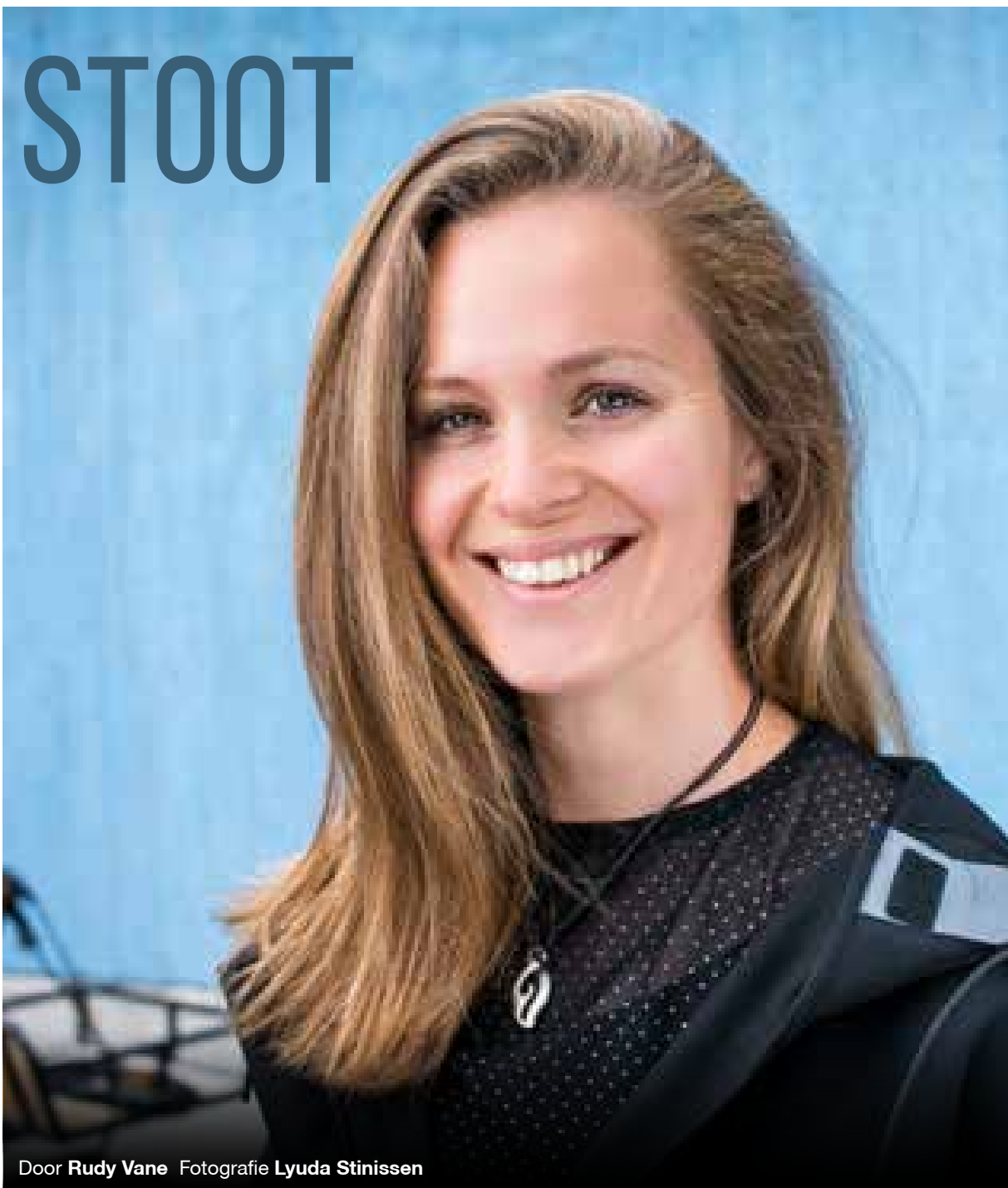
miste ik het minder. Tot ik dacht aan de woorden van mijn klasgenoot. ‘Sporten is goed voor je.’ Met ongezonde tegenzin besloot ik te gaan sporten. Het klonk zo simpel om te beginnen met hardlopen maar dat was het niet. Na drie minuten moest ik overgeven van pijn in mijn maag en besloot dat dit niet mijn sport was. Daarna las ik over koudwaterzwemmen. Los van dat ik kou haat, vind ik zwemmen het allerergste wat er is. Ik kan ook niet zwemmen dus meestal blijft het bij een poging om met mijn hoofd boven water te blijven zodat ik niet verdrink. Ik rolschaatste nog wat, maar tot een serieuze poging kwam het nooit. Misschien speelde het feit dat ik alleen kon remmen door mezelf tegen een lantaarnpaal aan te sturen hierin ook mee.

En net toen ik dacht dat elke sport gedoemd was om te mislukken, ontdekte ik het fietsen. Gewoon ouderwets fietsen. Geen hippe kleding, geen haast, maar boven alles bracht dat de rust die ik nodig had. En op die dag ging mijn lampje zachtjes weer branden.



WORD POSITIEF GEZOND BIJ

STOOT



Door Rudy Vane Fotografie Lyuda Stinissen

STOOT is een zorgaanbieder die zich richt op volwassenen van achttien tot vijftig jaar die ongewild langs de zijlijn staan. Ze helpen deze groep met het vinden van aansluiting bij de samenleving, als dit hen zelf even niet lukt. Want iedereen zou de positieve gevolgen van sport moeten kunnen ervaren.

Rosanne Roeles, een van de oprichters van STOOT, vertelt waar het bij STOOT om draait: 'Het lichaam staat centraal om de geest gezond te maken, bij STOOT noemen we dit Mijn Positieve Gezondheid. Dat is de filosofie waarin wij geloven. Mijn Positieve Gezondheid is een raamwerk waarbij je gezondheid bekijkt op een manier van: hoe voel je je lichaam, hoe voel je je op het gebied van zingeving, heb je vrienden of familie waarbij je terecht kan, kun je dagelijks goed functioneren. Wij bekijken gezondheid als een allesomvattend holistisch begrip waarbij het uiteindelijk gaat om hoe je je voelt en niet specifiek om wat een ander jou oplegt hoe je je moet voelen. Je moet je als hulpverlener zo dicht mogelijk houden aan wat gezondheid voor diegene betekent. Wat wij doen is iemand meehelpen en proberen te faciliteren om daar te komen waar diegene graag wil zijn. Je kunt spiegelen aan de hand wat iemand zelf graag wil.'

Waarom komen mensen naar STOOT?

'De jongeren die hier komen zijn voornamelijk tussen de achttien en pakweg zevenentwintig jaar en hebben op de een of andere manier een affiniteit met sport, maar ervaren teveel drempels om zelf die stap te zetten naar een sportschool of sportclub. Ze hebben er soms negatieve associaties bij of hebben een laag zelfbeeld of zelfvertrouwen. Bij STOOT krijgen ze daar extra begeleiding bij om toch een sociaal netwerk op te bouwen. Ze hebben de behoefte om met andere mensen in contact te komen en tegelijkertijd iets te doen wat ze leuk vinden. Het gaat bij ons overigens niet om bewegen als doel op zich, maar om alles wat er omheen zit. Het gaat om het gevoel van zingeving, dat je ergens bij hoort, dat je sociale contacten kunt hebben als je dat wilt, met gelijkgestemden. En dat is iets waar beweging zich goed voor leent. Wat de jongeren bindt is dat ze hier hun gelijken kunnen vinden die misschien ook een lastig verhaal hebben. En ze worden hier niet afgerekend op hun gedrag, wat bij reguliere sportclubs vaak gebeurt.'

Het programma

Als een jongere bij STOOT komt om een keer mee te draaien en ze worden zo enthousiast dat ze met het programma mee willen doen, dan vullen ze een Mijn Positieve Gezondheidskennismaking in, daarin wordt dieper ingegaan op wat ze willen bereiken. 'Elk programma duurt twaalf weken, waar elke week twee programma momenten zijn waar ze bij aan kunnen sluiten. Het programma bestaat uit bewegen plus psychomotore oefeningen die bijvoorbeeld kunnen gaan over grenzen aangeven of andere interacties aangaan. Bij het sporten kan kickboksen, voetbal of fitness de leidraad zijn en psychomotore oefeningen maken daar deel van uit. Daarnaast hebben ze één x per twee weken een coachingsmomentje, dan maken we samen een wandeling en gaan we het hebben over het verloop van het programma. Als deelnemers het programma gevolgd hebben, kunnen ze doorstromen naar een reguliere sportvereniging. Maar in de praktijk blijkt dat twaalf weken

ONTDEK DE KRACHT IN JEZELF!



Fotografie Chico Bolt

vaak niet voldoende is om een gedragsverandering teweeg te brengen. Er wordt dan bekeken of in een volgende cyclus van twaalf weken op dezelfde manier wordt doorgegaan of dat er iets anders wordt geprobeerd. Als het doel is om aan te sluiten bij een reguliere sportvereniging dan is het de bedoeling dat de deelnemer binnen die weken minstens tachtig procent aanwezig is en ook meedoet aan sportevenementen en workshops. Als ze dat lukt dan bekostigen wij als STOOT een jaar contributie bij een sportclub naar keuze. Zo'n twintig tot dertig procent kiest daarvoor. De rest wil eerst ontspannen kunnen bewegen binnen de groep. Soms zijn er deelnemers die lange tijd bij STOOT blijven, voor hen is STOOT de enige plek waar ze voelen dat ze terecht kunnen. Ook de gemeente en andere zorgaanbieders zijn het er nu over eens dat het soms goed is om dit te blijven faciliteren om te voorkomen dat de problemen verergeren.'



Fotografie Chico Bolt



Fotografie Chico Bolt

Financiering

Omdat STOOT een zorgaanbieder is mogen ze gebruik maken van dagbestedingsgelden, maar dat is bij lange na niet voldoende om die groepen draaiende te houden. 'We zoeken nu ook een beetje een combinatie tussen WMO-gelden. Waar kan, maken we gebruik van subsidies en vorig jaar zijn we gestart met de Challenge50-campagne. Die is bedoeld om de lidmaatschappen die we jaarlijks uitdelen te kunnen bekostigen. Daarin vragen wij aan de Groninger die wel een donatie kan missen uit de portemonnee of mensen uit het bedrijfsleven om geld waarmee we een klein fondsje op kunnen starten.

Belangstellende lezers kunnen kijken op www.challenge50.nl. Daar staan mooie verhalen over jongeren die eindelijk de kracht in zichzelf hebben hervonden door weer te gaan sporten. Er zijn nog zo'n vier- à vijfduizend jongeren in Groningen die niet de financiële middelen hebben of die sociale drempels ervaren om bij een sportvereniging aan te sluiten. Het geld is ook belangrijk, omdat sportverenigingen ingehuurd worden. De lessen vinden plaats bij een sportvereniging, door een trainer van die club plus een maatschappelijk sportcoach van STOOT. Dat is om de stap van STOOT naar de vereniging zo klein mogelijk te maken.' ♦

KOKEN MET EEN MISSIE

Een hapje voor de koning

Door Lydia Tuijnman



Als je lichaam iets anders doet dan je geest wil, is dat meestal een probleem. Spasmen zijn bijvoorbeeld geen pretje. Of een beschamend ferme scheet tijdens een plechtig moment, ook niet fijn.

Soms *groeit* het lichaam anders dan de geest zich voorstelt. Elvis Presley is daarvan een goed voorbeeld. De ooit zo wonderschone King of Rock & Roll was aan het eind van zijn (te korte) leven een vadsige vent geworden. Daarvoor zijn volgens Elvis-kenners vele oorzaken aan te wijzen, maar de Fool's Gold Loaf was er volgens mij zeker eentje van. Dit lievelingskostje van The King zou goed zijn voor een royale 9000 calorieën. Naar verluidt dronk hij er Perrier en champagne bij. Je hoeft trouwens geen keukenprins te zijn om dit koninklijk hapje in elkaar te zetten.

Een flink stokbrood in de lengte doormidden snijden en uithollen. De buitenkant van de korst besmeren met boter. De twee helften hierna op hun platte kant op een rooster in een oven van 180 graden leggen en zes minuten bakken. Ondertussen een pond plakken bacon in een pan knapperig bakken. Neem de baguettes uit de oven. De ene helft vullen met de inhoud van een pot pindakaas en de andere helft met een pot druivenmarmelade. De bacon verdelen over de druivenkant, dan zorgzaam afsluiten met de pindakaas-zijde. En klaar is je kingsize-calorieën-bom.

Voor een vegavariant laat je de bacon weg en bak je twee flinke bakbananen in plakken van zo'n centimeter dik in wat olie in een koekenpan, bestrooi de plakken tijdens het bakken royaal met gerookte paprikapoeder en gerookt zout om er toch een hartige, rokerige twist aan te geven.

Na het eten minimaal tien keer Jailhouse Rock afspelen en daarbij die heupen eens even flink laten shaken, dan heb je die 9-duizend calorieën zo weer van je frame gerockt.



Patiëntenrecht

Door **Niek Heidanus**

Als ervaren patiëntenrecht- en strafrechtadvocaat maak ik vaak mee dat de overheid (politie, justitie en/of de dokter) een inbreuk maakt op lichaam en geest. Dat tegen de wil van mijn cliënt een spuit in de bil wordt gezet, bloed wordt afgenomen of een onderzoek aan en zelfs in het lichaam wordt uitgevoerd. Mag dat?

Artikel 11 van de Grondwet luidt: *Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.* In dit artikel staat het recht op de onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Iedereen mag zelf bepalen wat er met zijn of haar lichaam gebeurt, welke medische handelingen worden verricht en welke medicijnen worden ingenomen. Beperkingen zijn alleen mogelijk als dit wettelijk is geregeld. Iedereen is dus de baas over zijn eigen lichaam en geest. De overheid mag niets met je lichaam doen, als je dat niet wilt. Ook anderen mogen niets met je lichaam doen, als je dat niet wilt. Niemand mag je bijvoorbeeld pijn doen. Ook mag niemand je medicijnen geven, als je dat niet wilt. Zelfs een medische keuring of het knippen van je haren mag niet als je daarvoor geen toestemming geeft.

Er zijn uitzonderingen. Die uitzonderingen staan in de wet. De politie mag bijvoorbeeld wel controleren of je iets in je zakken hebt wat niet mag (fouilleren). Dat mag alleen als ze denken dat je iets hebt gedaan wat strafbaar is en een redelijk vermoeden van schuld aanwezig is. En de politie mag onder bepaalde omstandigheden ook je bloed afnemen en onderzoeken, bijvoorbeeld als ze denkt dat je dronken in je auto hebt gereden. De lichamelijk integriteit is een groot goed en niet voor niets een fundamenteel mensenrecht. Er zijn allerlei uitzonderingsgevallen mogelijk, denk bijvoorbeeld aan vaccinatie, besnijdenis, bloedtransfusie, ontgroeningsrituelen, maar ook aan de opvoedkundige tik. Soms wordt er dus op het principe van de lichamelijke onaantastbaarheid een wettelijke uitzondering gemaakt, zowel in het strafrecht als in het patiëntenrecht. Dit kan als andere principes belangrijker worden geacht dan de volledige lichamelijke integriteit van een persoon. Een en ander in het belang of bestwil van de persoon zelf of in het belang en voor de veiligheid van anderen. Dan moet het zelfbeschikkingsrecht wijken voor het beginsel van (zelf)bescherming en wordt bijvoorbeeld een verward persoon tegen zichzelf in bescherming genomen als hij door zijn psychische stoornis een gevaar is voor zichzelf of anderen. We willen immers niet dat het individu binnen onze samenleving verkommert. Zo heb ik vorig jaar een cliënte bijgestaan die lijdt aan het

syndroom van Cotard: denken dat je dood bent. Omdat deze cliënte leefde in de waan dat zij dood was, was zij gestopt met eten en drinken, omdat een dode immers geen voedsel of water nodig heeft. Daarmee was zij een gevaar voor zichzelf geworden en kreeg ze dwangvoeding toegediend. Gelukkig is ze door behandeling en medicatie flink opgeknapt en leeft ze niet meer als een zombie.

In mijn praktijk zie ik dat de rechter regelmatig weigert om een inbreuk te maken op lichaam en geest. Dat een verzoek om bijvoorbeeld dwangmedicatie of een verplichte opname en behandeling van mijn cliënt door de rechter gemotiveerd wordt afgewezen. Dat niet iedere gekte gevaarlijk is en dat (prettig) gestoord soms ook boeiend en uniek kan zijn. Onze-Lieve-Heer heeft vreemde kostgangers en speciale paradijsvogels, en dat maakt de wereld juist zo mooi gekleurd en bijzonder!

Mr. N.A. (Niek) Heidanus, advocaat bij FORUM Advocaten & Rechtsanwalt te Groningen.

Marco Borsato

Marco Borsato is een van de best verkopende Nederlandse artiesten. Leuk voor hem, maar eerlijk gezegd vind ik Borsato nogal kleurloos. Dat komt omdat de liedjes steevast dezelfde ingrediënten hebben en nogal op elkaar lijken. Vaak begint het met enkele veelzeggende piano akkoorden of een mysterieus klinkende doedelzak, waarna er halverwege een drumstel met veel tamtam invalt en een elektrische gitaar in de overdrive alles eruit soleert. Daarna is het wachten op de blazerssectie en het gemengd dubbelkoor, die de hemel aankondigen. Er worden wat strand- en vuurkorfwijsheden uitgekreten, die gepaard gaan met diepzinnig sturende blikken van de zanger. Aldus is alles tot in perfectie voorgekookt. Dat kant-en-klare geeft mij altijd weer het idee dat het niet Borsato is die ik hoor, maar een team marktonderzoekers, communicatiestrategen en marketeers. Het product Borsato is gericht op het keurige midden: op de buitenwijken, snelwegrestaurants en grote winkelketens, waar niet alleen veel mensen verblijven, maar ook veel geld te verdienen is.

Borsato's onkreukbare imago leent zich dan ook voor alles wat je maar aan de man wilt brengen. Je kunt hem associëren met bijvoorbeeld koffiekopjes en buitenboordmotoren, maar ook met dakpannen, Japanse esdoorns of pleisters. Van konijnenvoer tot fietsbellen, van surfplanken tot alle jaargangen *Hustler*: Marco Borsato past bij alles. Elk radiostation draait zijn hits, want alle adverteerders zijn gek op hem.

Dat je juist niet altijd geliefd bent, is misschien wel de gave van de echte artiest. Zangers als Frans Bauer, Gerard Joling of Rob de Nijs zou je achtereenvolgens kunnen kenschetsen als blijmoedig, irritant en wispelturig. Het is een eigenschap die ze vaart geeft. Ze hebben iets herkenbaars, iets eigens. Noem het een *soul*. Maar wie is nou eigenlijk Marco Borsato?

Tot voor kort een man die van alle markten thuis was en die ik daarom altijd links liet liggen. Afgelopen jaar echter keerde het tij. Borsato was tijdens zijn huwelijk geregeld vreemdgegaan, Leontine vroeg daarom een echtscheiding aan. Dergelijke huiselijke ellende gun je natuurlijk niemand, maar in dit geval moet ik bekennen dat ik eigenlijk wel opgelucht was. In plaats van een zingende cashmachine bleek Marco Borsato toch een mens van vlees en bloed te zijn. Nu de rest nog: een drankprobleem, een onwillig kind, ruzie in de familie, een bekering, dyslexie en de invordering van het rijbewijs. Als hij straks ook nog bekend maakt dat hij voortaan als *Marsha* Borsato door het leven wil gaan, is hij helemaal mijn man.

JAAP KROL



BOUWDEPOT: EEN PROJECT VANUIT VERTROUWEN

In 2020 is in verschillende steden in Nederland een pilot geweest voor een nieuw project: het Bouwdepot. Hierbij kregen dak- en thuisloze jongeren een jaar lang een vast maandelijks inkomen, zodat ze een stabiele basis konden bouwen. En op basis daarvan hun eigen persoonlijke doelen konden halen: een woning vinden, een rijbewijs of eindelijk weer eens een verjaardag vieren.

Sociaal ontwerpen

Een van de initiatiefnemers van Bouwdepot is Manon van Hoeckel, een sociaal ontwerper. Ze legt uit wat haar rol betekent: 'Dat je je als creatieveling bezighoudt met diverse maatschappelijke vraagstukken als armoede of dakloosheid'. Vanuit haar werk bij Stichting Zwerfjongeren Nederland kwam in gesprekken naar voren dat werk en inkomen de belangrijkste pijlers waren. En voor de groep jongeren van 18 tot 21 jaar kan dit een probleem zijn. Wanneer zij een uitkering aanvragen, hebben zij recht op slechts € 255 per maand. 'Iedereen kan snappen dat je daar niet van rond kan komen. De overheid verwacht namelijk van de ouders dat zij financieel bijspringen. Maar dat is een verwachting, geen verplichting.' Het is een bekend probleem, een soort fout in het systeem. 'Wij hebben toen gezegd "laten we een experiment doen, waarbij een aantal jongeren een stabiel inkomen van € 1.050,- per maand krijgt". Dat bedrag is wat volgens het NIBUD nodig om zelfstandig te kunnen leven.'

Bouwstenen

Dat vaste budget van € 1.050,- is een van de zeven bouwstenen. 'We heten het Bouwdepot, dus maken we elke keer een link, met een knipoog, naar de bouwwereld', zo legt Manon uit. Het vaste inkomen heet daarom bouwbudget. Een persoonlijk plan van aanpak, dat ze samen met een begeleider opstellen, wordt bouwplan genoemd. Andere bouwstenen zijn bijvoorbeeld de thuisbouw en de bouwvak. Bij thuisbouw wordt gewerkt aan een thuisgevoel, wat begint bij het zoeken naar een eigen woonruimte. De bouwvak is een periode van rust aan het begin van het traject. 'Ze komen vaak uit een moeilijke thuissituatie, dus je zou kunnen zeggen dat veel van de jongeren in een soort burn-out zitten. Ze hebben al zoveel meegemaakt, zoveel financiële stress, dat sommige jongeren ook gewoon de ruimte nodig hebben om op adem te komen. Ze moeten eraan wennen om niet die financiële stress te hebben.'

Pilot met vijf jongeren

In februari 2020 is een pilot gestart met vijf jongeren uit Rotterdam, Den Haag en Eindhoven. Voor zo'n test is dat nog vrij weinig, maar het was belangrijk om te beginnen. Manon benadrukt dat juist door te beginnen en niet te wachten tot het geld binnen is om met 100 jongeren te starten, er veel geleerd is in een jaar tijd. 'Wat we vooral merkten, is dat het alle jongeren rust heeft gegeven. Als je altijd maar klem zit met geld en altijd maar schulden opbouwt, kan je je wel voorstellen dat je heel erg gestrest raakt en daardoor geen stappen kan maken.' In een tweede pilot, die in de zomer van vorig jaar is gestart, konden twee aan softdrugs verslaafde jongeren eindelijk in therapie: 'Ze hadden niet

én het geld om naar de kliniek te gaan én op hun kamer te blijven wonen. Het bouwbudget zorgde ervoor dat ze de huur konden blijven betalen.' Ook het behalen van het rijbewijs is een van de doelen waar jongeren voor kozen. Dat klinkt verrassend, omdat een rijbewijs geen eerste levensbehoefte lijkt, maar een rijbewijs biedt voor hun ook een stukje onafhankelijkheid. Het zit soms ook in kleine dingen. Manon noemt het voorbeeld van Kyra, een van de deelnemers uit de eerste pilot, die voor het eerst in jaren weer eens haar verjaardag kon vieren: 'Omdat ze mentaal eindelijk rust had, maar ook eindelijk het geld had om een keer een taart te kunnen kopen. Dat klinkt voor ons misschien als iets kleins, maar voor haar was het iets heel groots.' Het is belangrijk dat de jongeren er in ieder geval niet slechter van worden. Je kunt het Bouwdepot bekijken vanuit een perspectief van hulpverlening: jongeren moeten er beter van worden. Maar je kunt het ook zien als een soort basisrecht: we vinden dat deze jongeren niet in de schulden gedreven moeten worden.

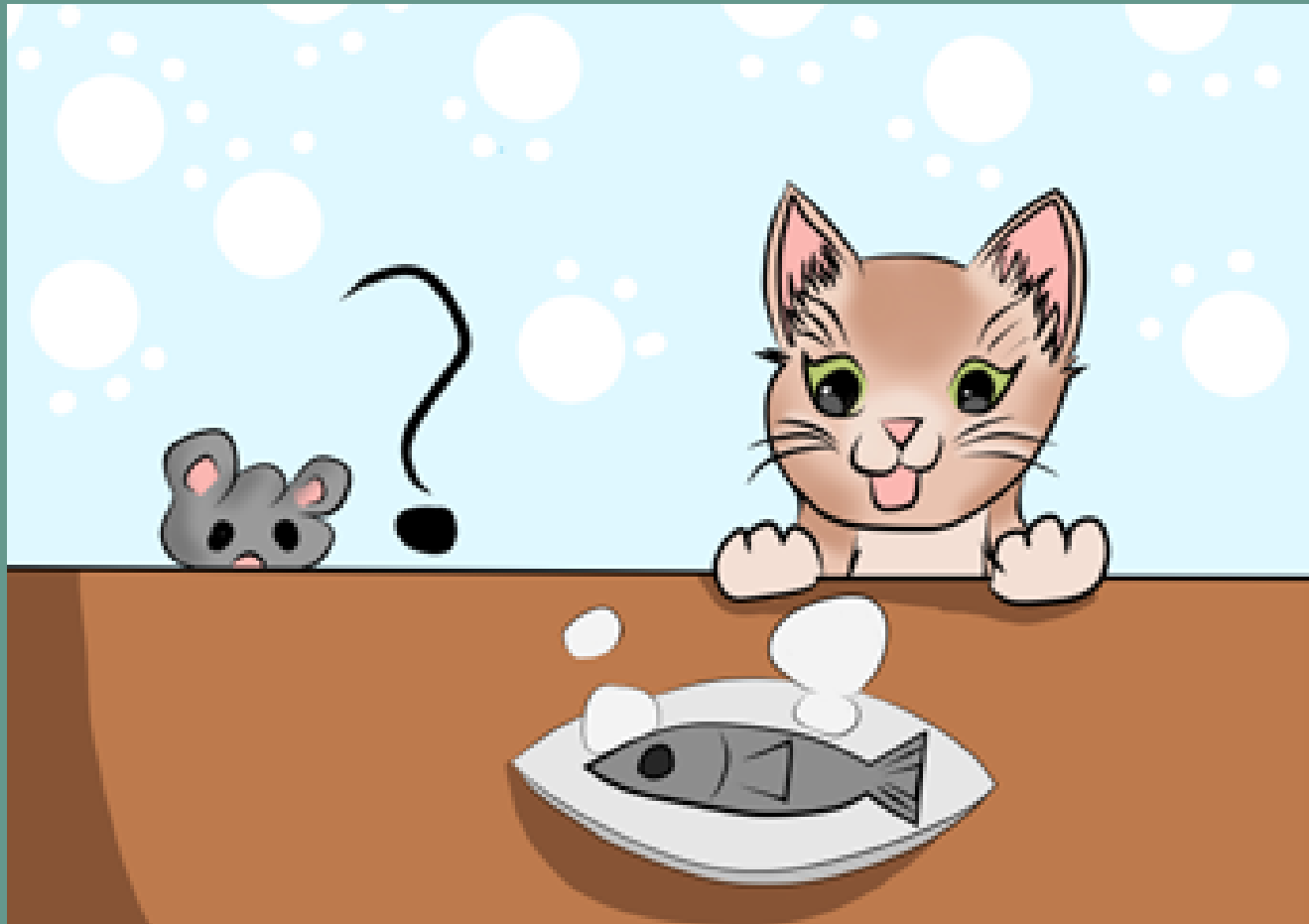
Podcast

Gedurende het traject zijn er tien podcasts over het Bouwdepot. Hierin was ruimte om de jongeren te leren kennen en bij te houden wat er gebeurde. Voor veel mensen staan dak- en thuisloze jongeren ver van je af: 'Zeker als je als ambtenaar werkt, is het niet alsof je als ambtenaar dagelijks met deze doelgroep praat.' Dat houdt in dat het voor de groep die erover praat, die de beslissingen maakt, moeilijk is om vanuit het perspectief van de jongeren zelf te denken. De podcast helpt om ervoor te zorgen dat de maatschappij, ambtenaren, mensen in het werkveld, met een andere blik naar de doelgroep kijken. Dus meer vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen.

Beelddepot

Het belang van beeldvorming rondom de jongeren is heel erg belangrijk: 'Hoe wij als maatschappij nadenken over deze doelgroep heeft een grote invloed op hoe de politiek keuzes maakt voor deze doelgroep.' Daarom is naast het Bouwdepot nu ook een Beelddepot opgezet: 'We stoorden ons eraan dat, soms zelfs als er over het Bouwdepot werd geschreven, er foto's werden gebruikt van jongeren, zittend op de grond, met een hoodie op die naar beneden kijkt. Dat helpt natuurlijk niet.' Samen met studenten en journalisten wordt daarom zo'n twintig, dertig jaar berichtgeving onderzocht. Vaak worden daarbij dezelfde twee foto's gebruikt, waaronder een van een volwassen man. Het doel van het Beelddepot is om de foto's te maken die volgens de jongeren zelf, representatief zijn voor de doelgroep en deze beschikbaar te maken voor publicatie. ♦





Vissen en muizen

Door **Wietske Aupers** Illustratie **Pim de Boer**

Rinus is een rooie kat van een jaar of 13. Ze woont op het Groningse platteland, samen met een mensenvrouw met schizofrenie en een angst-dwangstoornis. In De Riepe beschrijft ze wat het betekent om mantelkat van een psychiatrisch patiënt te zijn.

Ze is naar de supermarkt. Op de fiets, dus dat duurt wel even. Valt er voor mij weer wat te typen. Eerlijk delen, daar wou ik het eens over hebben. Mijn vrouw heeft naast psychiatrische problemen ook diabetes. Dat betekent dat ze moet opletten wat ze eet. Ze heeft daar een kookboek voor met allemaal verantwoorde recepten. Met heel verantwoorde ingrediënten: zalm, ansjovis, sardientjes ... Dat lust ik allemaal ook wel! Maar krijg ik iets? Nee, ze gaat zelfs nadat ze zo’n gerecht heeft gegeten extra snel de afwas doen, omdat ze bang is dat ik op het aanrecht spring om haar bord af te likken. Geen greintje blijft er zo over voor mij! Terwijl ik best nog zou willen, ook al heeft zij al haar best gedaan om de pure vissmaak te vermoorden. Zeg nou zelf: wie mengt de indringende geur van verse waterdieren nou met sla, tomaat en sperziebonen! Daar moet je mens voor zijn.

Maar goed, als ik de kans kreeg dan likte ik de sla wel af. Maar echt vriendelijk zou het zijn, om mij van tevoren een onbedorven hapje te geven. Maar ik krijg niks. Ze is bang dat ik ga overgeven, omdat ik het niet gewend ben. En dan moet zij het opruimen en dan krijgt ze last van haar angst-dwangstoornis, denkt ze dat het niet goed is, moet het overnieuw of anders. Ik zeg: “Als je mij elke dag verse vis geeft, wen ik er reuzesnel aan! En wat uit mijn buik komt, kan nooit veel kwaad. Als ik buiten overgeef laat ik het gewoon liggen, soms eet ik het zelfs weer op. En het is toch gewoon eerlijk om de ander iets te geven van wat je zelf kan verschalken? Ik kan zelf niet naar de supermarkt, dus als zij daar komt kan ze toch best ook even aan mij denken en een wat ruimere portie kopen? Als ik een vogel vang zoek ik altijd een extra grote uit, zodat er wat overblijft wat ik aan haar kan geven.

Vandaag is de vangst niet groot, maar ik doe het wel, delen: ik spring van de computer, vang een muis en leg hem naast het bed. Ze komt thuis van de Albert Heijn, pakt het dode beest voorzichtig op met een keukenpapiertje en kiepert hem in de vuilnisbak.

BIE PAD EN WEG



Kruiswoordcrypto

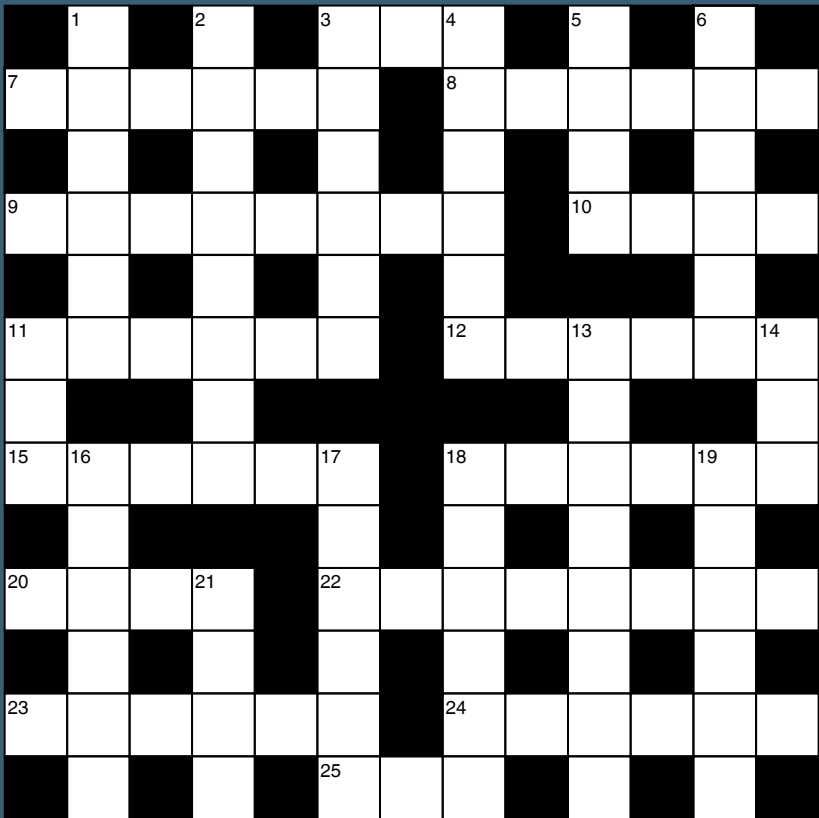
Door **Luuk Kobes**

Horizontaal

- 3** Armbekeedseldier
- 7** Lenige schilder
- 8** Rivierbier
- 9** Zuid-Europese boom
- 10** Windstreek **11** Volume
- 12** Nog te vorderen **15** Beweegelijk
- 18** Rondgang **20** Pit
- 22** Ex-rechtsgeleerde bij Feyenoord
- 23** Ongemakkelijke spatader
- 24** Versturen

Verticaal

- 1** Dubbel vensterglas
- 2** Oplettend persoon
- 3** Beroepsbezigheid **4** Lastige positie
- 5** Noorse hoofdstad
- 6** Niet per se de beste
- 11** Europese eilandbewoner
- 13** Is een surfvereniging ook
- 14** Inzinking **16** Alom
- 17** Kosteloos **18** Los
- 19** Goddelijke mediator
- 21** Niet veraf



De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie Paul Kimkes

Steenbok 22 december – 20 januari
Piekeren verandert niets aan de situatie, Steenbok. Het verlaagt enkel je weerstand en maakt je vatbaar voor allerlei ziekten. Overweeg om je strategie aan te passen. Dit geeft je het magische vermogen om zelfs de meest uitdagende omstandigheden op positieve wijze te transformeren.

Waterman 21 januari – 19 februari
Wakker de zucht naar avontuur aan, Waterman! Een project waar je aan werkt ziet er veelbelovend uit en kan in de loop der tijd prachtige resultaten opleveren. Maak ‘geduld en doorzettingsvermogen’ jouw mantra en met een gezonde dosis zelfdiscipline erbij, zal jij je dromen waarmaken.

Vissen 20 februari – 20 maart
Ondanks alles wat er nu in je leven speelt ben je in staat naar je omstandigheden te kijken door de lens der wijsheid. Je wordt uitgedaagd om geleerde levenslessen te integreren. Vergeet daarbij niet dat er geliefden aan je zij staan die je met raad en daad zullen bijstaan.

Ram 21 maart – 20 april
Ben je de afgelopen tijd van het pad afgeweken waarvoor je je hebt ingezet? Het is nooit te laat om het script te herschrijven; het is nooit te laat om te beginnen met het opruimen van de cache en ruimte te maken voor datgene wat een gevoel van vreugde opwekt.

Stier 21 april – 21 mei
Pak die gewaagde kans waar je al zo lang over nadenkt, je zult er geenszins spijt van krijgen. Houd op jezelf te vergelijken met de mensen in je omgeving. Je bent waar je moet zijn. Vertrouw op de reis, wees dankbaar voor de geleerde lessen en blij vooruit kijken.

Tweelingen 22 mei – 21 juni
Stem af op je gevoel, Tweelingen. Je hebt de neiging om te overanalyseren en het doet je geen goed. Laat je innerlijke kompas je helpen beslissen welke kant je op wilt gaan. Het is de geïnspireerde actie die je daaropvolgend onderneemt, die jou een stap dichterbij de gewenste bestemming brengt.

Kreeft 22 juni – 22 juli
Je hebt de afgelopen tijd veel onrust gekend. Sluit echter vrede met het feit dat er vragen zijn die onbeantwoord zullen blijven. Onthoud dat je een alchemist bent. Je hebt de kracht in je om de pijn en het verdriet waar je onder geleden hebt om te zetten in goud.

Maagd 24 augustus – 22 september
Alles is op een perfecte wijze onvolmaakt. Dat klinkt wellicht paradoxaal, maar is het leven niet op dit absurdistische fundament gebouwd? Sluit vrede met je onzekerheid en vertrouw op de wendingen die het leven zal nemen. Dit zal je uiteindelijk leiden naar zelfontplooiing en spirituele groei.

Weegschaal 23 september – 22 oktober
Je bent het beu om bepaalde mensen voortdurend nieuwe kansen te geven, vooral als ze almaar bewijzen je liefde niet waard te zijn. Kom voor jezelf op, Weegschaal. Doorbreek de oude patronen die je tegenhouden. Het is geen sisyfusarbeid, je bent machtiger dan dat je zelf denkt!

Schorpioen 23 oktober – 21 november
Het leven stelt ons in staat om liefde in vele vormen te ervaren. Neem eens de tijd om de zielsbanden te eren die jou op je meest kwetsbare momenten verheffen. Visualiseer je geliefden in een cirkel van vertrouwen om je heen en zend ieder individu een liefdevolle, dankbare boodschap.

Boogschutter 22 november – 21 december
Wanhoopt niet! Je boekt in het juiste tempo vooruitgang. Vertrouw op de gewaagde keuzes die je onlangs hebt gemaakt, ze zullen je helpen om dichterbij je gewenste bestemming te komen. Door faalangst los te laten, zal je een paradigmaverschuiving in je fysieke realiteit creëren.



Leeuw

23 juli- 23 augustus

Je kiest er bewust voor om je te richten op het hier en nu dat een magische verschuiving teweegbrent in je realiteit. Je zielsverbindingen en je intuïtie zullen floreren, waardoor je een veilig toevluchtsoord creëert om je in terug te trekken temidden van deze onzekere tijden.

STRAATKLINKERS

PSYCHOTISCH EN EEN ZWARE HANG NAAR DOPE

‘Poedelnaakt en buiten mijzelf sprong ik tegen een raam op de eerste verdieping van een eengezinswoning. Ik had een dubbele dosis LSD genomen. Slechte keus.’ Student en stagiair Klaus (24) doet zijn verhaal. ‘Nadat ik door de politie bij het UMCG was afgeleverd kreeg ik van de arts het advies om hulp te zoeken. Ik was net 18 jaar geworden, verplichten konden ze het niet.’ Het incident is de climax van een proces van middelengebruik dat steeds verder uit de hand loopt. Aangemoedigd door naasten zoekt Klaus hulp bij VNN.
»

Door Maarten Vermeulen Fotografie Theo Koelmans

Volgende maand in De Riepe:

Naar een veiliger samenleving

De reclassering begeleidt mensen die in aanraking zijn gekomen met de politie om hen weer op het juiste pad te krijgen en te houden. Want iedereen verdient een tweede kans. Annette van Willigen (56) werkt al haar hele werkzame leven als reclasseringswerker bij Reclassering Noord-Nederland en schetst wat het werk zoal inhoudt.



En verder:

- Tweede kans
- Omrin Estafette Leeuwarden

Deze zal verschijnen rond
1 september 2021

Rectificatie

Foto Sevda Atanasova

In de juli-editie van De Riepe is de foto van straatkanjer Luminita geplaatst bij de rubriek over straatkanjer Sevda Atanasova. Dit was een fout, daarom wordt in de maand augustus straatkanjer Luminita opnieuw geplaatst met het juiste bijschrift en in september staatkanjer Sevda met de juiste foto. Onze excuses.



‘Na vijf sessies was ik er alweer flauw van. Niet veel later liep ik rond op blote voeten, sliep onder bruggen en at ik uit vuilnisbakken. Men vond mij onhygiënisch en de straat vrat mij op! Ondertussen bleef ik wel studeren en probeerde ik mijn afwijkende leefstijl daarmee te combineren. Omdat steeds meer mensen iets over mijn gedrag zeiden, heb ik toch maar weer de hulp van VNN/UCP ingeschakeld.’ Klaus gaat een behandeltraject aan

waarmee hij het gebruik onder controle probeert te krijgen, onder andere door te onderzoeken wat de onderliggende oorzaak van het gebruik is. Het is vallen en opstaan.

‘Het advies van mijn behandelaar is om er zoveel mogelijk vanaf te blijven, en het liefst helemaal. Volledig nuchter blijven is echter nog ondenkbaar voor mij. De momenten dat ik terugval in gebruik plan ik wel goed in, zodat mijn werk er niet onder leidt.’ Na een recente, zware terugval is het proces in en andere fase beland. Klaus staat inmiddels onder psychiatrische behandeling en ziet zijn probleem, hoe moeilijk dat ook is, onder ogen.



Fotografie Vijay Sadasivuni

‘Ik had zoveel pillen gepopt dat ik motorisch gestoord werd. Ik kon de verleiding niet weerstaan. Mijn vriendin heeft mij gevonden en het zorgkader ingeschakeld. Tijdens het afkicken heb ik trillend de hulp van mijn behandelaar ingeschakeld en kreeg ik een kalmeringsmiddel voorgeschreven, omdat ik niet meer kon slapen.’ Na heel veel onderzoek is geconstateerd dat Klaus lijdt aan een “ongespecificeerde psychotische stoornis”.

En hoewel dit vaag klinkt geeft het hem duidelijkheid, rust. ‘Het was een hele ontdekking om in te zien dat ik helemaal niet lekker in mijn vel zit. Ik heb steeds het onrustige gevoel dat ik in de gaten word gehouden. En aan dat gevoel koppel ik een waanwereld. Nu ik daar steeds bewuster van word lijkt ik mij beter te gaan voelen, minder onzeker.’

Ondertussen studeert, werkt, creëert Klaus en loopt hij stage. Is dat allemaal te doen? Klaus staat er positief en met humor in. ‘De wonderen zijn de wereld niet uit. En het mooie aan het proces van herstel is, dat vanaf ‘rock-bottom’ de enige weg omhoog leidt!’

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion	Bewindvoering en inkomensbeheer	Mamami Helpman	Goededoelenkringloop
Als de zon, tekentherapie	Tekentherapie, opleiding en begeleiding	New Nexus, Tynaarlo	IT consultancy- en adviesbureau
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)	Nieuws uit Groningen/Drenthe	Noback Ingenieursbureau, Groningen	Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen
De Huismeesters, Groningen	Woningcorporatie stad Groningen	Noorderlink, Groningen	Vacatures Noord Nederland
Digno BV, Haren	Informatietechnologie	Noorderpoort, Groningen	Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe
Dik Bike Centre, Groningen	Van ventiel tot helm	Old Burger Weeshuis, Leeuwarden	Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied
Doesburg autoverhuur, Groningen	Van sjorband tot aanhangwagen	't Oortje Sieraden, Groningen	Oorbellspecialzaak
Dries Rolde BV	Installatietechniek	Patrimonium, Groningen	Christelijke woningstichting
Dunk	Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg	Pinkster schilderwerken, Assen	o.a. binnen-/buitenschilderwerk
Forum Groningen	Boeken, films en events	Praktikos, Assen	Trainingsbureau
Gemeente Groningen SoZaWe	WIJ is dichtbij	Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen	Gastvrij beveiligen
Groningen Seaports	Havendienstverlening	Rijschool Gerald, Peize	Auto- en motorrijdschool
Groninger Kredietbank	Sociale hulpverlening	Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen	Allround bouwbedrijf in het Noorden
Ingenieursbureau Wassenaar, Haren	Complexe constructies ontwerpen	Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen	Strafrechtadvocatuur
Klooster Reizen, Haren	Reisbureau	Schilders de Vries, Groningen	Sterk in duurzaam ondernemen
Kluzzenbedrijf Jan	Vuur putjederij in en omt hoës	Stichting Terwille, Groningen	Gezond begint in de mond
Kompas Zuidlaren	Specialist in financiële zorgverlening	Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen	Freelance schrijfprofessional
Lightwave, Groningen	Spirituele opleidingen	Tekstlabel Amber Boomsma, Leeuwarden	Perspectieven bieden
Lotus uitvaart, Thesinge	Uitvaartverzorging en -begeleiding	Verslavingszorg Noord Nederland, Groningen	Meubilair op maat
Metaware BV, Groningen	Cloudoplossingen managementsystemen	Willem Rietman Interieur Tynaarlo	

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN
Dagopvang
Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-313 36 60
Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur

Open Hof
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur
zo t/m vr. 19.30 – 21.00 uur
Zondagavondviering om 18.45 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermd Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl

Hoendiephuis, voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl

Ommelandershuis
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Het Kopland
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken
of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00
uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen
10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3
langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Sociaal Pension Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsbrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uren opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK
Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH winschoten
tel: 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN
Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor
dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel: 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

NIEUW-AMSTERDAM
24-uurs opvang en nachtopvang
Leger des Heils
Zijtak WZ 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam
tel. 0591-551 020

EMMEN
Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils
Beschermd Wonen Boshuis
Boslaan 138
7822 EP Emmen

HOOGEVEEN
Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN
Sociaal Pension Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

LEEUWARDEN
Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

d' Ambacht
Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel: 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

Zorgopvang
J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0900-1188881
www.wender.nl

Sociaal Pension
Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0900-188 881
www.wender.nl

Sociaal Pension Bonifatiusplein
Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0900-188 88 81
www.wender.nl

Nachtopvang
Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden
Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en
woonvoorziening de Kei
De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM
Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM
Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

HEERENVEEN
Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK
Sociaal Pension Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

De Herberg
Vier kamers voor dak- en thuislozen,
verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang
Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

STRAATKANJER



Blij met De Riepe

Door **Maarten Vermeulen**
Fotografie **Frits Blom**

Op een zonnige morgen bij het Twaalfde Huis staat tussen de mannen die auto's volladen met Riepes, een stoere vrouw: Luminita (53). Ze verkoopt het straatmagazine al tien jaar. Samen met een paar Roemeense vrienden woont ze in een caravan ergens nabij de stad. Vandaag vertrekt ze naar Drachten om daar Riepes te verkopen, maar daarvoor wil ze graag haar verhaal kwijt.

‘Mijn kinderen wonen bij opa en oma in Roemenië. Ik wil ze graag ondersteunen vanuit Nederland zodat ze in Roemenië naar school kunnen gaan, voor een betere toekomst. Maar het is wel een moeilijke situatie. Het probleem is dat ik geld tekort kom om terug te gaan. Een enkele reis naar Roemenië kost 150 euro. Ik wil het legitimatiebewijs van mijn kinderen opnieuw aanvragen omdat het verlopen is. Wat de reis extra verzaamd is dat ik zware knieklachten heb. Ik ben niet verzekerd en het is een dure operatie. Bovendien moet de huur van de caravan betaald worden. Ik wil dit graag uitleggen aan de mensen hier zodat ze mij een beetje kunnen steunen.’

De Riepe is heel belangrijk voor Luminita omdat ze financieel afhankelijk is van de verkoop. ‘Het is fijn dat De Riepe bestaat!’